

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

חג סוכות שמח!

'התלמוד הישראלי' הוא שער פתיחה חביב, המאיר את העין ומושך את הלב לטרקלין התלמוד הבבלי העמוק מני ים. כל הורה יכול לקיים בו בשמחה את מצוות 'ושננתם לבניך' - לבנו ולבתו הצעירים. אני גאה בכך שיוזמה יפה זו קרמה עור וגידים בידי בוגר ישיבתנו, ר' מאיר יעקבסון ומתפלל להצלחתה הרב יעקב מדן

נהניתם מחוויית הלימוד?

צרפו ושתפו גם את חבריכם ללימוד באמצעות קבוצות לימוד בבית הספר או במסגרות של לימוד הורים וילדים בקהילה

לפרטים ולקבלת חומר:

inbalh@medison.co.il | 03-9250274

חפשו אותנו ביוטיוב ובפייסבוק תלמוד ישראלי

www.talmudisraeli.co.il

המים בגוף האדם

המים הם מרכיב חשוב וחיוני בגוף האדם, והם מהווים כ-60% ממשקלו. הגוף חייב לשמור על כמות מים קבועה כדי להתקיים, והמערכות שבו פועלות כדי לוודא שכמות המים היוצאים מהגוף תהיה שווה לכמות המים הנכנסים לגוף. המים נכנסים לגוף

האדם דרך מערכת העיכול באמצעות שתייה, ויוצאים ממנו בצורות שונות. כאשר כמות המים בגוף יורדת מתעורר מנגנון הצמא, ומזכיר לנו שעלינו לשתות מים כדי לא להתייבש. מצד שני, אם שותים כמויות עצומות של מים עלול להיגרם מצב של עודף נוזלים בגוף שגם הוא עלול לסכן חיים. מצב זה נקרא היפרהידרציה (עומס מים).

משנה

נסוך המים כיצד? צלוחית של זהב מחזקת שלשית לָגִים הִיא מְמַלָּא מִן הַשְּׁלֹחַת. הִגִּיעוּ לְשַׁעַר הַמַּיִם, תִּקְעוּ וְהִרְעוּ וְתִקְעוּ (מסכת סוכה)

ניסוך המים

המשנה מתארת את שמחת בית השואבה בסוכות ואת טקס שאיבת המים ממעיין השילוח וניסוכם על המזבח. ניסוך המים אינו נזכר במפורש בתורה, והוא עבר במסורת לחכמים ממש בסיני. **את המים היו שואבים הכוהנים בכלי זהב ממעיין הגיחון שליד בית המקדש, בתהלוכה גדולה שהיתה מלווה בשירה וניגונים** - כפי שכתוב: **וּשְׁאָבְתֶם מִים בְּשִׁשֹּׁן מִמַּעֲיַי הַיְשׁוּעָה** (ישעיהו).

לאחר מכן היה הכהן עולה על המזבח ושופך את המים לתוך **גביע כסף** שהיו קבועים עליו, משם היו יורדים המים לחורים שנקראו **"שיתים"** וזורמים אל מתחת למזבח.

שמחת בית השואבה

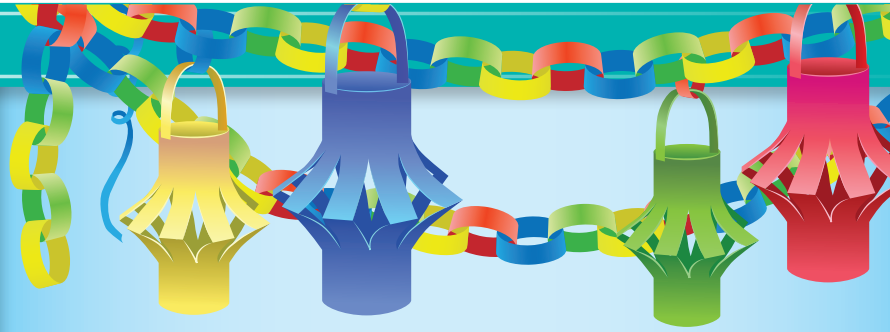

שמחת בית השואבה (Wikipedia, דפנה לבנון)

המים הם מקור החיים, ובעיקר בזמנים קודמים היה קיומו של כל העם היושב בארץ תלוי בירידת גשמי ברכה. לכן ניסוך המים על המזבח בחג הסוכות, תוך תפילה שה' יברך את ישראל בשנה גשומה, היה כרוך בשמחה גדולה ויוצאת דופן. שמחת בית השואבה היא חגיגה שהתקיימה בבית המקדש בימי חג הסוכות. **במהלך סוכות היו מנסכים (שופכים) על המזבח מים בנוסף לין, משום שבסוכות נידונים (נשפטים) על הגשמים והמים של כל השנה. כאמור, את המים היו שואבים ממעיין הגיחון הסמוך למקדש בטקס חגיגי. החגיגות התקיימו**

בלילות חול המועד סוכות בעזרת הנשים שבמקדש, ובמהלכן היו מדליקים מנורות גדולות, חסידים ואנשי מעשה היו רוקדים עם אבוקות דולקות בידיהם, והלוויים היו מנגנים בכלי שיר. השמחה היתה כה גדולה, עד שאמרו חז"ל **"שמי שלא ראה שמחת בית השואבה - לא ראה שמחה מימיו"**. כיום נוהגים בקהילות מסוימות לחגוג בחול המועד סוכות זכר לשמחת בית השואבה.

עיר דוד

אתר הגן הלאומי "עיר דוד", הממוקם מדרום להר הבית, לכותרת המערבי ולשער האשפות, על גבעת העופל בסמוך למעיין הגיחון, הוא המקום שבו שכנה ירושלים הקדומה החל מימי אברהם אבינו. **דוד המלך**, בנו של ישי, נכדו של עובד, **ונינים של בועז ורות מסיפור מגילת רות**, שאותה קוראים **בחג השבועות**, בחר לפני כ-3,000 שנה להפוך את ירושלים לבירת הממלכה היהודית, ומאז ועד היום מסמל אתר עיר דוד את חיבור הנצח של עם ישראל לירושלים.

בשנת תשמ"ו (1986) החלה בפעילותה עמותת **אלעד - "אל עיר דוד"**, במטרה לחזק את הקשר היהודי לירושלים. במקום מתקיימות חפירות ארכיאולוגיות מרשימות, מוקדי חינוך, תיירות ומחקר, וכן התיישבות יהודית. מאות אלפי תיירים, אזרחים, חיילים ותלמידים פוקדים את אתר הגן הלאומי "עיר דוד" מדי שנה במסגרות מגוונות של סיורים, סמינריונים, חפירות ארכיאולוגיות, ימי עיון וסדרות חינוך.

המחשה טופוגרפית של עיר דוד ומסביבתה בימי חזקיהו (מכון מגלים) - באדיבות מכון מגלים (המכון הגבוה ללימודי ירושלים)

בשנת תשמ"ו (1986) החלה בפעילותה עמותת **אלעד - "אל עיר דוד"**, במטרה לחזק את הקשר היהודי לירושלים. במקום מתקיימות חפירות ארכיאולוגיות מרשימות, מוקדי חינוך, תיירות ומחקר, וכן התיישבות יהודית. מאות אלפי תיירים, אזרחים, חיילים ותלמידים פוקדים את אתר הגן הלאומי "עיר דוד" מדי שנה במסגרות מגוונות של סיורים, סמינריונים, חפירות ארכיאולוגיות, ימי עיון וסדרות חינוך.

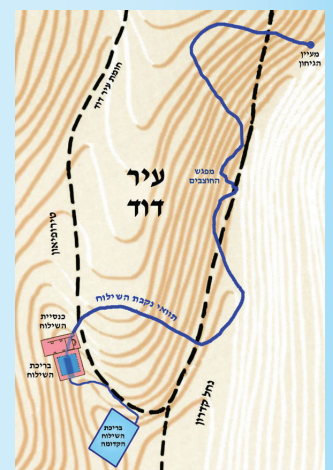

נקבת השילוח

נקבת השילוח היא מנהרה מתחת לעיר דוד, מדרום להר הבית. במנהרה, שנחצבה בימי חזקיהו המלך לפני כ-2,700 שנה ואורכה 533 מטר, הועברו מי מעיין גיחון, שהיו למקור מים חשוב בירושלים.

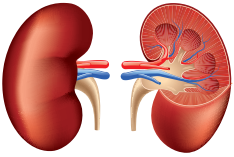
עקב מיקומה של העיר והמבנה הטופוגרפי שלה בין ההרים, היו המים מקור חיים של ממש עבור תושבי ירושלים, וכל מעיין ומקור מים שכזה נתן לתושבי העיר יכולת לחיות ולפעול בה.

בנקבת השילוח, הנחצבה בעומק האדמה, נתגלתה גם **"כתובת השילוח"**, הכתובה בעברית, עוד מתקופת בית ראשון, כתובת המתעדת את תהליך חפירת המנהרה.

תוואי נקבת השילוח ביחס לעיר דוד (Wikipedia, Tamar Hayardeni)

כליות

תפקידן של **הכליות**, הממוקמות בגוף האדם בצד האחורי של חלל הבטן משני צדי עמוד השדרה, הוא לנהל, להשגיח ולפקח על משק המים שבגוף האדם.

הכליות מייצרות את השתן על ידי סינון הדם מחומרי פסולת שונים. הדם החוזר מהכליות לפיכך נקי מהחומרים המזיקים ויכול למלא את תפקידו כספק החמצן לכל רקמות הגוף ללא סכנה של נזק כתוצאה מחומרי הפסולת שנוצרים בתהליכים שונים בתאי הגוף. ישנן מספר סוגי בדיקות במחלות כליות, המגלות חריגות שונות בחלבונים או בתאי דם. מכיוון שהכליות חיוניות ביותר לגוף האדם, חולי כליות למיניהם נזקקים לתחליף מלאכותי הנקרא דיאליזה. בעולם הרפואה - **הענף העוסק במחקר ובטיפול במחלות של הכליה נקרא נפרולוגיה.**

המוביל הארצי

צילום אוויר של המוביל הארצי - החלק הפתוח (אוסף התצלומים הלאומי, MOSHE MILNER)

מוביל המים הארצי הוא העורק הראשי של מפעל המים הארצי של מדינת ישראל. המוביל משמש לוויסות אספקת המים בארץ ומאפשר ניצול יעיל של מקורות המים והעברתם מהצפון הגשום אל המרכז והדרום הדלים במים.

המוביל הארצי מתחיל מהכנרת ואורכו כ-130 קילומטר. תוכניות ראשונות להקמתו הוכנו עוד לפני הקמת המדינה, אולם התכנון המפורט והביצוע התאפשר רק לאחר תש"ח (1948) והביצוע הסתיים בשנת תשכ"ד (1964). המוביל הארצי הוקם כדי לתת מענה לבעיית המחסור במים באזורים שונים במדינה ולהתגבר על מגבלות שנובעות מהתנאים השוררים בישראל: קרבה למדבר, פערים גדולים בכמות הגשמים באזורי הארץ, והעובדה שבצפון קיימים מקורות מים טבעיים ולא בדרום.

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התפלת מים

התפלה היא תהליך שבו מפרידים בין המים לבין המלחים המומסים בהם כדי לקבל מים הראויים לשתייה, חקלאות ושימושים אחרים. בכך מהווה ההתפלה פתרון למחסור במים ומשפרת את איכות המים. בישראל תמיד היו פחות מדי מים, ולכן נעשו תמיד ניסיונות למצוא דרכים יעילות להתפלת מי ים. כיום קיימים בישראל חמישה מפעלים מרכזיים להתפלת מי ים: באשקלון, פלמחים, חדרה, שורק ואשדוד. הללו מספקים כיום חלק גדול מצרכי המים של ישראל, מפחיתים את החשש מפני בצורת וממעיטים את ניצול הכינרת ומשאבי המים הטבעיים.

מתקן ההתפלה אשקלון הוקם בשנת תשס"ה (2005) בהשקעה של למעלה ממיליארד שקלים והחל להעביר מים לחברת מקורות תפוקת המים שלו כיום היא כ-115 מיליון מטרים מעוקבים מים בשנה. מקור הכוח שלו הוא תחנת כוח עצמאית הפועלת על גז טבעי. כל מתקני ההתפלה בישראל, באשקלון, בשורק, באשדוד,

מתקני ההתפלה בשיטת אוסמוזה הפוכה (Wikipedia, James Grellier)

בפלמחים ובחדרה, הפיקו בשנת 2013 יותר מ-500 מיליון מטרים מעוקבים מים. מתקן ההתפלה הגדול בעולם כיום נמצא באיחוד האמירויות הערביות, וכושר ההתפלה השנתי שלו הוא כ-230 מיליון מטרים מעוקבים.

סיפור לחג

חוני המעגל וגשמי הברכה

חוני המעגל היה תנא צדיק ובעל מופת שחי בגליל במאה הראשונה לפני הספירה (כמאה שנים לפני חורבן בית המקדש). פעם אחת, לאחר חודשים רבים שבהם לא ירדו גשמים, אמרו האנשים לחוני המעגל: **"תתפלל בבקשה לקב"ה ותבקש שירדו גשמים"**. אמר חוני המעגל לאנשים: "צאו והכניסו תנורי פסחים בשביל שלא ימוקו (שלא יתקלקלו)". התפלל חוני המעגל, ובכל זאת ולא ירדו גשמים. מה עשה? סימן עיגול בחול (מכאן שמו **חוני המעגל**), עמד בתוך העיגול ואמר: **"ריבונו של עולם - בניך, עם ישראל, שמו פניהם עלי (פנו אלי בבקשה שאתפלל) מכיוון שאני כבן בית לבניך - נשבע אני בשמך הגדול שאני זז מכאן עד שתרחם עלי בניך"**. כשסיים את תפילתו התחילו לרדת גשמים חזקים מאוד. אמר חוני המעגל לקב"ה: "לא כך שאלתי (ביקשתי ממך) אלא גשמי כורות שיחיו ומערות (גשמים שימלאו את כל הבורות והמערות ומאגרי המים שהעם זקוק להם)". התחילו הגשמים לירד בזעף. אמר חוני המעגל לקב"ה: "לא כך שאלתי (ביקשתי ממך) אלא גשמי רצון ברכה ונדבה". התקבלה תפילתו של חוני המעגל והחלו לרדת גשמים טובים על הארץ.

הכניסה למערת קבר חוני המעגל בחצור הגלילית (Wikipedia, Dr. Avishai Teicher)

אמר רבי שמעון בן שטח על חוני המעגל: עליך הפסוק **אומר בספר משלי "ישמח אביר ואמר ותגל יולדתו"**. (ערוך ומעובד על פי התלמוד במסכת תענית)

על פי המסורת, קברו של חוני המעגל נמצא **בחצור הגלילית**, ובז' במרחשוון, היום בו מתחילים בתפילה לבקש על הגשמים: "ותן טל ומטר לברכה", יש הנוהגים לעלות לקברו של חוני המעגל, ולהתפלל לגשמי ברכה שיבואו על ישראל.

נטפים

חברת נטפים הישראלית, שהוקמה בקיבוץ חצרים בשנת תשכ"ה (1965), היא חברת השקיה העוסקת במגוון גדול של פתרונות השקיה חכמים כגון טפטפות, בקרה ואוטומציה, גינון, ועוד טכנולוגיות מתקדמות למשק החקלאי ולמים. **בחברת נטפים, שהיא חלוצה עולמית בתחום ההשקיה, והיתה הראשונה שפיתחה את טכנולוגיית ההשקיה באמצעות טפטפות, מועסקים 4,300 עובדים בכל העולם במסגרת של 17 מפעלי ייצור ו-28 חברות בנות. חברת נטפים שולטת ב-30% משוק ההשקיה בטפטוף העולמי. מפעל נטפים המפעל הגדול ביותר במפעלי התעשייה הקיבוצית.**

תפילת הגשם

משיב הרוח ומוריד הגשם - ותן טל ומטר לברכה

בתפילת מוסף של שמיני עצרת, אומרים את תפילת הגשם:

שְׁמַיָּה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ מְשִׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגֶּשֶׁם:

לְבָרְכָהּ וְלֹא לְקַלָּהּ. אָמֵן:

לְחַיִּים וְלֹא לְמוֹת. אָמֵן:

לְשׁוֹבֵעַ וְלֹא לְרוּחוֹ. אָמֵן:

משמחת תורה ועד ז' בחשוון מזכירים את הגשם בתפילת העמידה ואומרים: "משיב הרוח ומוריד הגשם", ומז' בחשוון עד פסח מבקשים גשמים ואומרים: "ותן טל ומטר לברכה".

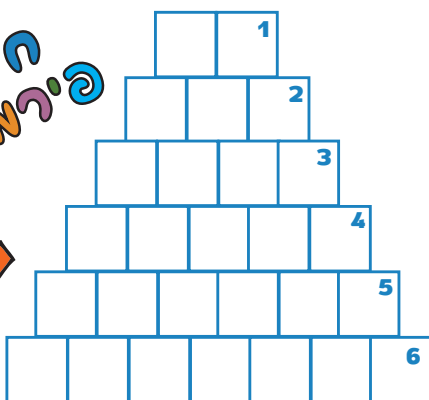

חידה

מתחו קו בין הזוגות הקשורים אחד לשני:

1. כליות שיתים
2. ניסוך המים דיאליזה
3. התפלת מים טפטפות
4. נקבת השילוח אשקלון
5. נטפים מעין גיחון

חידת פירמידה

1. מילת שאלה
2. נוזל החיים
3. מקווי המים הגדולים
4. ארבעת ה....
5. אפשר לסמוך עליהם
6. בעלי אמונה

יש לי מושג

מגילת קהלת

מגילת קהלת היא אחת מחמש המגילות שבתנ"ך. המגילה נכתבה על ידי שלמה המלך, המכונה "קהלת" משום שהקהיל (אסף) אליו חוכמות הרבה, או משום שהיה אומר את דבריו במעמד קהל גדול. לפי חז"ל כתב שלמה את ספר קהלת לעת זקנתו. מגילת קהלת עוסקת בשאלה מהי משמעות חיי האדם בעולם הזה, ומגיעה לבסוף למסקנה שתכלית האדם היא לירא את אלוהים ולשמור את מצוותיו. **נוהגים לקרוא את מגילת קהלת בשבת שבחג הסוכות**, משום שגם הסוכה מזכירה לנו לנו להתגאות במעשה ידינו אלא עלינו לזכור שהכל הוא מאת ה'.

ידיעות ספרים

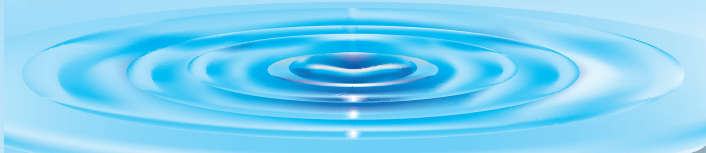

תפזורת

מצאו בתפזורת לפחות עשר מילים שקשורות למים!

א	ב	א	ג	מ	ג	ד	נ
ג	ה	ו	ש	ל	ג	ז	ח
ש	ל	ו	ל	י	ת	ט	ל
מ	י	ת	ה	ו	מ	נ	כ
י	ל	צ	פ	ס	ע	ה	ק
ח	ב	ר	כ	ה	י	ר	ר
ו	ל	מ	ג	ד	י	ת	ש
א	ו	ק	י	י	נ	ו	ס

מי אני?

1. עמדתי בתוך מעגל והכרזתי שלא אצא ממנו
2. הפכתי את ירושלים לעיר הבירה שלי
3. הוריתי לחצוב מנהרה שתוביל מים לירושלים
4. אני סבתא-רבא של 2

1.
2.
3.
4.

תלמוד ישראל
הדף היומי לילדים

